

Bør Fosterfordrivelse straffes?

Af C. Meyer.

Politifuldmægtig Carl Hartmann har i dette Tidsskrifts Hefte for April 1915 rejst Spørgsmaalet, om Fosterfordrivelse bør straffes. Han kommer til det Resultat, at de Betragtninger, der i Almindelighed anføres herfor, ere betydningløse Levninger fra ældre Tider og Opfattelser, og at Fosterfordrivelse som saadan bør være straffri. Jeg tror, at han heri har i alt Fald i høj Grad foregrebet Begivenhedernes Gang. Det, jeg har at sige herom, kan ikke indeholde synderligt nyt — det nye har andre forlængst sagt — men det forekommer mig ikke uden Betydning, at det ses, at i ethvert Fald ikke alle Tidsskriftets Læsere deler Forfatterens Anskuelser.

Det første Spørgsmaal, der rejser sig, er, om Fosterfordrivelse overhovedet er en Handling, som det er ønskeligt at hindre. Hvis dette ikke er Tilfældet, er yderligere Diskussion orkesløs.

En bekræftende Besvarelse er ikke absolut givet. Græske Filosofer have anset det for gavnligt, at Befolkningens Tilvækst holdes inden for visse Grænser, og have tilraadet Fosterfordrivelse som et Middel hertil. Ogsaa fra et Nutidssynspunkt kunde det tænkes, at den stigende Befolkningstilvækst medførte saadanne Ulykker, at der kom et Tidspunkt, paa hvilket det blev nødvendigt paa enhver Maa-
de at indskrænke den. Ved at læse, hvad der anføres af adskillige af dem, som ivre mod Fosterfordrivelsens Strafbar-

hed, kunde man tænke, at dette Tidspunkt nu er indtraadt. Naar det siges, at det for de allerfleste er en Ulykke at have mange Børn, at dette hindrer Forældrene i at skaffe Børnene en ordentlig Opdragelse eller Uddannelse, at de synke socialt nedad og bringes til Fortvivelse, hvilket i forhøjet Grad gælder de ugifte Mødre og deres Børn, og naar disse Ulykker forudsættes at forekomme i stort Omfang, maa Konsekvenserne være en alvorlig Skade for Individerne og Samfundet. Det vilde da ligge nær for Staten at bidrage til Fremme af Fosterfordrivelse, som maaltbevidst anvendt vil være et udmærket Middel til Forebyggelse af Onderne. Idealet maatte da være en Lovordning i Retning af, hvad der, ganske vist uden Lovhjemmel, skal foregaa i Frankrig og Nordamerika, hvor der skal findes særlige Anstalter, i hvilke specielle Abortionister — der er som det ses endog dannet et Ord til Betegnelse af dem — udføre Operationerne. I Paris skal det endog være drevet til den Fuldkommenhed, at et Forsikringselskab mod Barnefødsler lader sin Læge maanedlig tilse de forsikrede og foretage det fornødne. Her i Norden vilde saadanne Institutioner dog virke noget fremmedartet.

I Virkeligheden er Billedet af Børnefødselsulykkerne for Danmarks Vedkommende — mine følgende Bemærkninger gælde i det hele kun Danmark — helt fortegnet. I Nutidens Danmark er der intet saadant Misforhold mellem Befolkningens Størrelse og Midlerne til at tilfredsstille Fornødenhederne, ej heller saadant Misforhold ved Fordelingen af disse eller saadan almindelig trykkende Fattigdom, at Børnefødsler kan betragtes som en Ulykke. Det er sikkert urigtigt, naar det siges, at Livsvilkaarene ere blevne vanskeligere i Nutiden, det er de som Helhed ikke. Det vil ikke kunne nægtes, at de fattige Befolkningslags Stilling netop i de senere Aar paa mange Maader har bedret sig, og at f. Eks. de faglærte Arbejdere ere i Begreb med eller allerede have hævet sig op fra disse Lag. Ej heller kan det nægtes, at de ugifte Mødres Stilling som Følge af den nyere

Lovgivning som Regel ingenlunde er saa daarlig, at de ikke kunne ernære deres Børn. Paa et andet vigtigt Punkt ere disse Mødres Stilling forandret eller ved at forandre sig til det bedre: Skammen ved eller Fordommen mod at føde Børn udenfor Ægteskab er stærkt i Begreb med at tabe sig i de arbejdende Klasser og den lavere Middelstand, — maa-ske har Mødrenes bedre pekuniære Stilling hidraget noget dertil. Blandt de mangfoldige saadanne Mødre, jeg som med-virkende i Retshjælpen for ubemidlede, som Forhørsdom-mer, Dommer i Alimentationssager og Værgeraadsformand er kommen i Berøring med i København, kan jeg ikke huske en eneste, som paa nogen Maade generede sig for at have faaet et Barn udenfor Ægteskabet, lige saa lidt som jeg nogen Sinde har mærket nogen Forargelse over de mangfol-dige Arbejdere, der samleve med en Husholderske. Disse Erfaringer stemme med, hvad der er meddelt mig fra andre, som kende Forholdene. Ogsaa i de bedrestillede Klasser ser man utvivlsomt nu med noget mildere Øjne paa et Fejl-trin.

Medens de lavere Klassers Kaar saaledes i det hele utvivlsomt ere forbedrede, stiller det sig ganske vist ander-ledes med Middelstanden. Det er sikkert vanskeligere end for at leve standsmæssigt, og flere og flere Funktionærer o. l. maa opgive deres Prætentioner i saa Henseende. Det er Udjævningen af Klasseforskellen, der sætter sine Spor paa Overgangen mellem de nævnte Lag og i det hele i de ovre Lags Livsvilkaar. Men er det nogen Ulykke, end sige en Ulykke, som kan undskylde Fosterfordrivelse, hvis denne af andre Grunde findes forkastelig? I det lange Løb vil sikkert ingen kunstig Begrænsning af Børnetallet holde Virkningerne af Forskydningerne i Samfundslagenes Bevæ-gelse nede. Bedre er det at se Skæbnen i Øjnene og leve som Arbejder, naar man ikke har Raad til andet. Naar man læser Politifuldmægtig Hartmanns Skildring af de Ulykker, Bar-nefødslerne foraarsage, kan man heller ikke værge sig ved

et Indtryk af, at det drejer sig om temmelig ynkelige Personer.

Det skal ikke nægtes, at der gives mange Familier, der kunde føre en behageligere Tilværelse, hvis de i Nødsfald kunde telefonere til Abortionisten (som Regel kan de jo hjælpe sig med antikonceptionelle Midler), og mange Kvinder, navnlig gifte, for hvem det vilde være behageligere, om det kunde skjules, at de havde faaet Børn udenfor Ægteskab, men om nogen Ulykke, som Fosterfordriveren kunde afværge, drejer det sig sikkert kun i Undtagelsestilfælde. Forholdene maatte være helt anderledes, for at Fosterfordrivelse kunde anbefales.

Det er jo ogsaa almindelig anerkendt, at Fosterfordrivelse er et Onde for Samfundet og Staten, som derved undrages Tilgang af Borgere, og for Mødrene, der udsætte sig for alvorlige Farer, for Lidelser, Død eller Invaliditet. Som bekendt gaa da ogsaa alle Lovgivninger i Nutidens Kulturstater den Vej at forbyde Fosterfordrivelse under Straf, og skønt Bevægelsen herimod sikkert, hvis den lykkes, vil medføre en Forøgelse af Fosterfordrivelserne, er dette dog ikke dens Maal.

Bevægelsen støttes, som udviklet i den omtalte Artikel, dels paa den Antagelse, at der ikke kan paavises noget Grundlag for Straffen, dels paa at Straffen er ubillig og strider mod Folkets Retsbevidsthed og paa at den ikke modarbejder Fosterfordrivelse, men forøger deres skadelige Følger og hindrer en effektiv Indskriden mod dem, som der er Enighed om at skride ind imod, de professionelle ikke lægekyndige Abortionister.

Naar man er enig om, at Fosterfordrivelse er en Ulykke, som bør hæmmes og er egnet til at hæmmes ved Straf, spiller det imidlertid en mindre Rolle, hvilket Grundlag man vil finde for Straffen. Naar man er enig om en Doms Konklusion, bliver man sagtens enig om Præmisserne. Men saa længe de menneskelige Forhold ere som nu, saa længe der er Plads til og Brug for Mennesker — og hvor megen Brug

vil der ikke være for Mennesker nu — mangler der ikke et Straffegrundlag: Statens Interesse i, at den ikke berøves den vordende Borger. Det er ingen Inkonsekvens, at Brugen af antikonceptionelle Midler ikke er forbudt; rent bortset fra den Væsensforskel, der er mellem at dræbe Fostret og at hindre, at det opstaar, er det let forstaaeligt, at fornuftige Modhensyn afholder Staten fra at strække sig videre end til at forbyde det første.

Men Spørgsmaalet om Fosterfordrivelses Strafbarhed berører et andet Punkt, og dette er af Vigtighed for enhver. Dette hænger sammen med noget, der plejer at bruges som Bevis for, at Fosterfordrivelse burde være tilladt, nemlig at saaledes har det været i de antikke Stater og saaledes er det endnu i Lande, der have en fra vor forskellig Kultur. Sagen er nemlig, at i disse Stater havde og har man ganske andre Begreber end vi om Værdien af et Menneskeliv. Det blev sagt paa den danske Kriminalistforenings Forhandlinger i 1913, at vi nu tale om Straffrihed for Fosterfordrivelse, men om 50 Aar vil Diskussionen gælde, hvorvidt det er tilladeligt at tilintetgøre defekte Skabninger eller noget saadant, og en anden Taler nævnedes med Sympathi Muligheden af at tillade Barnemord. Det er muligt, at det vil komme saa vidt; men det er i enhvers Interesse at arbejde derimod. Det er i enhvers Interesse at holde paa Respekten for det menneskelige Liv. Det er letsindigt uden Nødvendighed at bortkaste nogen af de Garantier, vi i Aarhundreders Løb har skaffet os for Menneskelivets Integritet, og det vilde kun lidt stemme med Bevægelsen mod den Ret, som Staten har tiltaget sig til at berøve farlige Forbrydere Livet. Frigivelse af Fosterfordrivelse er det første Skridt paa en Bane, hvis Endepunkt ikke kan øjnes.

Det siges, at Folkets Retsbevidsthed har ændret sig. Det har dog paa Forhaand Sandsynligheden mod sig, at en Gærning, der i Aarhundreder har været betragtet med Afsky og stemplet som en grov Forbrydelse, i de sidste Decennier skulde være undergaaet en saadan Forandring i Fol-

kets Omdømme, at den nu skulde betragtes som ikke en Gang videre umoralsk. Udtalelserne paa Dansk Kriminallistforenings nævnte Møde, der synes at give et ret fyldigt Billede af de forskellige Anskuelse, lede da heller ikke til at tro, at en saadan Ændring skulde være sket i Retsbevidstheden i Folket; noget andet er Forholdet i enkelte Kredse, og det er højst rimeligt, at den Mildhed, der nu gør sig gældende i Betragtning af alle Forbrydelser, ogsaa kommer denne til Gode.

Naar man dernæst anfører, at Straffen er uden Virkning, og peger paa de umægtelig faa Domfældelser — i Danmark for Aarene 1901—10 ialt 33 —, overser man en væsentlig Side af Straffens Virkning, nemlig Generalpræventionen, maaske den eneste Del af sin Opgave som Straffeloven i det hele løser med Held.

De, der fristes til Fosterfordrivelse høre overvejende til de respektables Kredse, paa hvem selve det, at en Handling er strafbar, virker som en stærk Hæmsko. Lad være, at mange dog falde for Fristelsen; det vil blive Tilfældet med overordentlig mange flere, saa snart Handlingen bliver strafri. Endnu mange flere unge sunde Kvinder, thi det er jo dem det fortrinnsvis drejer sig om, vil da med let Hjærte udsætte sig for Faren for at miste Liv og Førlighed, og det maaske ofte i Overilelse, hvis det er rigtigt, hvad der siges, at Moderkærligheden ofte først indtræder temmelig sent under Svangerskab. Refleksionen over de korporlige Farer, som enhver haaber at undgaa, kan som Modvægt ikke maale sig med Følelsen af at begaa en Forbrydelse. Det er sandt, at Følelsen af noget moralsk forkasteligt kan blive tilbage, selv om Forbrydelsesstemplet tages bort; men som Menneskene nu en Gang ere, stives den moralske Følelse af ved Statens Misbilligelse af Handlingen; hvor denne bortfalder, svækkes hin. Det saas i København, da Straffelovens § 180 og Prostitutionens Reglementering blev ophævet. Prostitutionen tog et overordentligt Opsving, idet mangen nogenlunde honnet Pige havde holdt sig for god, saa længe det offentlige Mis-

billigelsesstempel hvilede over Handlingen, men, da det forsvandt, ikke tog i Betænkning at tjene de let erhvervede Penge. Det er en af Følgerne af Nutidens Tendens til at udlette Forskellen i Behandlingen af gode og onde.

Tilbage staar den, som det synes mig, væsentligste Indvending, at Straffen afholder de fosterfordrivende fra Lægebehandling, driver dem i Armene paa Fuskene, og hindrer Lægerne i at anmelde disse, idet dette oftest ikke kan ske uden at prisgive Kvinden. Men herved maa det betænkes, at Forudsætningen er, at Lægerne ville foretage Operationen. Tvinge dem dertil vilde man næppe, og det er rimeligt, at ialtfald mange Læger, ligesom Tilfældet er i Tyskland, ville erklære sig imod og nægte at foretage Operationen, der vil forekomme dem et mod Lægekunsten stridende unaturligt Indgreb. Men selv om Lægerne skulde være villige, er det ingenlunde sikkert, at Kundernes Strøm vil vendes bort fra Fuskene, der have gammel Hævd paa den Slags Forretninger, og dette vil givet ikke ske i større Omfang, saa længe den almindelige Følelse ser noget forkasteligt i Fosterfordrivelse. Saa længe vil Fuskene beholde deres Kunder og Lægerne undlade at gøre Anmeldelse for ikke at blamere disse; den stærkt forøgede Kundekreds vilde iøvrigt give baade Læger og Fuskere nok at bestille.

Straffriheden maatte altsaa efter min Mening nærmest virke ved at paavirke Retsfølelsen i Folket, men dette turde dog i dette Tilfælde være en noget bagvendt Vej, al den Stund, den Følelse, der skulde udryddes, er i den nærmeste Familie med en af de værdifuldeste Følelser, Pligtfølelsen.

Det har kun været min Hensigt at vise de Betæneligheder, det vilde have at afskaffe Straffen for Fosterfordrivelse, hvortil Tiden efter min Mening i alt Fald ingenlunde er moden. De mange Vanskeligheder, den nærmere Ordning vilde medføre, skal jeg ikke komme ind paa. Jeg tilføjer kun, at jeg er enig med dem, som mene, at Straffen bør have et lavt Minimum og en kort Forældelsesfrist.